

OPPSUMMERING AV GJENFANGSTER AV FLOYMERKET ØRRET I RANDSFJORDEN OG DOKKA ELV

2008 – 2014

Randsfjordmusene A/S

FOSA SA

Bakgrunn

Det ble holdt et kontaktmøte 15. april 2009 i forbindelse med utsettingspålegget og oppfølging av individmerking av settefisk på regulert strekning i nedre del av Dokka elv. På møtet deltok Eidsiva Vannkraft, FOSA, Randsfjorden fiskerforening og Randsfjordmuseene.

Bakgrunnen for møtet er individmerking av settefisk som ledd i å måle effekter av utsettingene. Museet har sagt seg villig til å være mottaker av meldinger om fangst av merket ørret og sørge for en lagring av slike data. Derfor har museets telefonnummer blitt påsatt alle floymerker. I ettertid av kontaktmøtet har det blitt gjort noen få presseoppslag med oppfordringer om å melde fra om merket fisk. Fylkesmannens registreringsskjema fanger også opp registrering av merkede fisker. Fra stamfisket har det også blitt gjort registreringer i regi av Statens naturoppsyn v/ Geir Høitomt hvor også merkede fisker inngår. Mange lokalt har bidratt til rapporteringen; dreggefiskere, garnfiskere, kultiveringsfisket med storruser og sikfiske med bruk av landnot.

Det har vært en åpen dag på FOSA i 2012 hvor resultater fra gjenfangster ble i notats form utdelt.

I denne korte rapporten oppsummeres gjenfangster for årene 2008-2014.

15. april 2015

Finn Audun Grøndahl, Randsfjordmuseene

Thomas Bjørnrud og Jan Hageland, FOSA

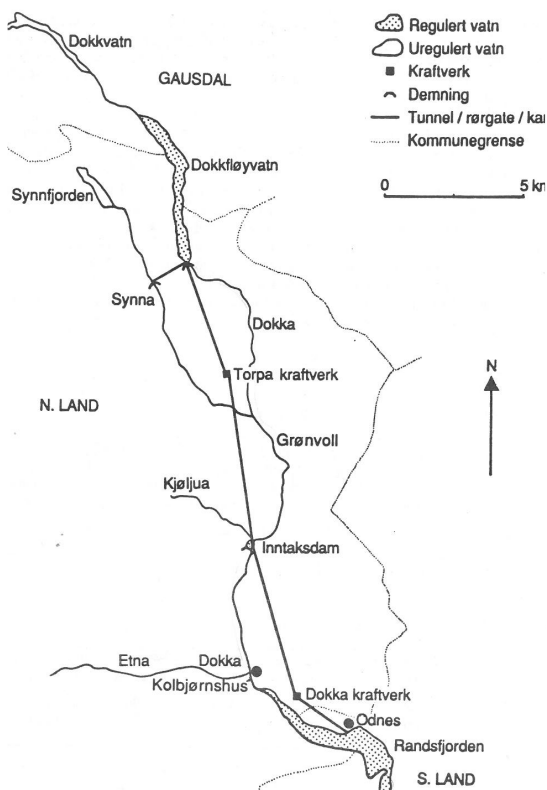
VANNKRAFTUTBYGGINGEN I DOKKAVASSDRAGET

I 1989 fullførte Oppland Energi en betydelig vannkraftutbygging i Dokkavassdraget.

Forut for utbyggingen var vassdraget lite påvirket av menneskelige inngrep.

Utbyggingen resulterte i oppdemming av et kraftverksmagasin ved Dokkfløy på 9 km² med ca. 250 millioner m³ vann, og en reguleringshøyde på 39 meter.

Det ble også laget tunnel for overføring av vann fra elven Synna til tunnelinntaket ved magasindemningen. Fra magasinet blir vannet ført i tunnel først til Torpa kraftverk, ny inntaksdam ved Kjøljuva (med inntak av flere mindre elver) og sist til Dokka kraftverk, før driftsvannet blir ført ut i Randsfjorden med tunnel-utløpet rett sør for Land sag ved Odnes.

Kart viser Dokkfløymagasinet, rørgater og kraftverk. Fotos er fra vassdragsutbyggingen i øvre deler av Dokka elva mot magasinet. Foto: Bjørn Wise / fotoarkiv Lands Museum

NEGATIVE FØLGER FOR FISK

All vassdragsutbygging for kraftproduksjon fører med seg store negative følger for vannlevende organismer.

Vannkraftutbyggingen i Dokkavassdraget har ført til en betydelig reduksjon av vannføringen på storørretens gyte- og oppvekstplasser i Dokka elv. Endrede temperaturforhold og

hindringer for storørretens opp- og nedvandring er også store negative følger.

Dokka elv har i dag gyteplasser innenfor en strekning på ca. 11 kilometer. På denne strekningen er vintervannføringen regulert slik at den skal minimum være 1,5 m³/sek.

Etna elv er derimot ikke påvirket av reguleringer og her finnes ca. 15 kilometer

STATLIG PÅLEGG OM FISKEUTSETTING

Det er i utbyggingskonsesjonen (Kgl. res. av 26. juli 1985) hjemlet pålegg om utsetting av ørret for kompensasjon for tapt naturlig rekruttering på regulerte strekninger.

Fiskeutsetninger er svært vanlig kompensasjon for ødelagte gyte- og opp-vekstplasser i Norge. Gjennom statlig utsettings-pålegg av 23. juni 2006 stilles regulant blant annet krav om følgende:

- Årlig utsetting av 5 000 ørretunger som skal være 2 år gamle (ca. 20-24

PRODUKSJON AV SETTEFISK

Innfangning av stamfisk skjer på mest mulig skånsom måte i forkant av gytingen både i Dokka og Etna. Storørret-stammen i Randsfjorden er sårbar for overbeskatning og antall gytevandrerne anses som lavt. Fylkesmannen i Oppland har i stamfisketillatelsen for høsten 2014 og 2015 innvilget fangst av inntil 20 kg hunnfisk og 30 kg hannfisk som i praksis vil si ca. 6 hunnfisker og 9 hannfisker av «normal» størrelse. Det er derfor vektlagt å

Stamfiske. Foto: Geir Høitomt

naturlig strekning med gyteplasser.

centimeter lange) og kun være 1. generasjons settefisk (kun villfisk som foreldre)

- Det skal kun brukes lokal stamme, dette vil si at settefiskens foreldre hentes fra Dokka elv.
- Settefiskens skal utsettes på angitte steder innenfor tidsrommet 15. mai-15. juni
- Settefiskens skal fettfinneklippes og eventuelt carlinmerkes.

bruke så få fisker som mulig for å dekke utsettingspålegget (som også skal dekke et utsettingspålegg i Randsfjorden). Stryking av de gytemodne fiskene (rogn og melke) skjer ved elvebredden og de blir deretter sluppet rett tilbake i elva. Fjellstyrene i Opplands Settefiskanlegg (FOSA) i Nord-Torpa står for produksjonen av den befruktede rogn fram til ferdig settefisk. Den ferdige settefiskens måler ca. 20-24 centimeter og veier ca. 75-150 gram.

MERKING OG UTSETTING

Som ledd i å måle effekten av utsettingspålegget har all settefisk som settes ut i Dokka elv fra og med 2007 blitt individmerket i tillegg til fettfinneklippet rett før utsetting. Det er FOSA som har ansvar for merking av fisken. Individmerkingen har benyttet FLOYMERKER og merkene skytes inn ved roten av ryggfinneren. Ferdig merket settefisk transporteres i spesialbil for transport av fisk, og hvert år benyttes de samme utsettingssteder i de nedre delene av Dokka elv. De første årene hadde merkene en fargekode (ny farge for

hvert år), men dette har opphørt. På den lille sylindren finnes et unikt individnummer samt tlf nr til Lands Museum. Ved fangst av merket fisk er det følgende opplysninger som samles inn fra fiskeren: fiskested, dato, redskap, vekt, lengde og kjønn.

Det må bemerkes at i 2013 og 2014 ble henholdsvis 2000 og 5400 settefisker merket med floymerker uten påført telefonnummer. Det kan ikke forventes at disse fører til registrerte gjenfangster.

Klipping av fettfinne og påsetting av floymerke. Fotos: Finn Audun Grøndahl

Tabell viser utsettinger fra FOSA i årene 2008-2014

UTSETTINGER FRA FOSA 2008-2014: Pålegg Dokka elv			Totalt er 23 846 settefisker utsatt i Dokka elv i tidsrommet 2008-2014. Omregnet i enheter utgjør dette 35 530 eller 5075 enheter per år. Utsettingspålegg er 5000 enheter som tilsvarer 5000 unger med en lengde 20-24 cm. Unger som har mindre størrelse teller mindre og må kompenseres med flere settefisker.
UTSETTINGSÅR	Antall settefisker utsatt	I antall enheter	
2008	4500	7490	
2009	1616	2200	
2010	3735	4175	
2011	2920	5840	
2012	3450	5300	
2013	2225	3525	
2014	5400	7000	

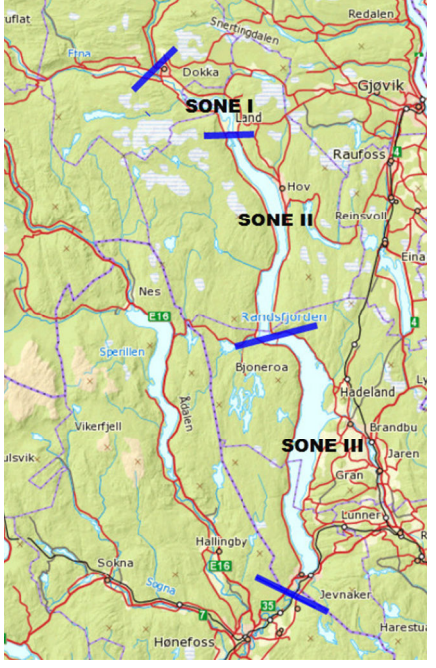
SETTEFISKENS VANDRING FRA ELV TIL INNSJØ

Ved oppvekst og utsetting i Dokka elv skjer en pregning som gjør at den kommer tilbake for å gyte her. Som utvandringssklar storørretunge har den fått sølvblanke sider, mørk rygg og lys buk. Kroppsformen er mer strømlinjeformet med spisst hode.

Utvandringen fra elv til innsjø skjer ofte ved at ungene slipper seg ut på vårflom samtidig for å unngå å bli spist av gjedde og andre fiskepisere.

RESULTATER FRA FISKEUTSTTINGER I DOKKA

Fangst av merkede fisker fordelt på soner og utsetningsår								
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
SONE I	4	4	1	3	4	9		
SONE II	7	4			3			
SONE III	14	2	1	7	2			
	Fangst av merkede ørret i antall					Største fisker		
SONE I	25					6,400 kg		
SONE II	14					3,300 kg		
SONE III	26					4,650 kg		

Inndeling av Dokka elv, Randsfjorden og deler av Randselva i tre soner. Utarbeidet av Kistefos Skogtjenester

Registrering av merkede fisker viser gjenfangster i hele Randsfjorden, også helt ned til Kistefos i Randselva. Totalt

innrapporterte individuelt merkede fisker i tidsrommet 2008-2014 er 74 (ikke alle har latt seg kartfeste).

Et fåtall merkede fisker har blitt fanget i Dokka elv under stamfiske og dokumenterer at settefisken kommer tilbake til sin elv for å gyte.

Første registrerte merket fisk under stamfisket er 2011. Det ble dette året fanget en hunn som hadde blitt satt ut 8. mai 2009. Denne hunnen hadde brukt 3 somre i Randsfjorden før oppgang.

4. oktober 2012 ble det fanget under stamfisket en merket ørret på ca. 6,4 kg som hadde blitt satt ut 26. juni 2008.

Tabell over registrerte gjenfangster (uten personopplysninger)

Fangstår	Dato fisket	UTSETTIGSÅR	Merkenummer	Lengde cm	Vekt gr	SONE
2009	24.jul	2008	RF 03651		250	1
2011	12.aug	2008	RF 00244	610	3400	1
2012	22.sep	2008	RF 02560	61	2800	1
2012	04.okt	2008	RF 02118	76	6400	1
2009	12.aug	2009	RF 06514	18		1
2011	08.okt	2009	RF 06200			1
2011	19.okt	2009	RF 05305			1
2011	september	2009	RF 0519			1
2011	05.nov	2010	RF 11588			1
2011	08.okt	2011	RF 14135			1
2011	09.okt	2011	RF 13814			1
2011	28.okt	2011	RF 14913			1
2012	05.jul	2012	RF 18052	20	200	1
2012	11.sep	2012	RF 18355		550	1
2014	30.aug	2012	RF 14880		2900	1
2014	24.aug	2012	RF 14795		2500	1
2013	31.jul	2013	RF 21229		250	1
2013	31.jul	2013	RF 20882		200	1
2013	20.jul	2013	RF 21229		270	1
2013	juli	2013	RF 20882		270	1
2013	jui	2013	RF 19962		230	1
2013	juli	2013	RF 21497		230	1
2013	juli	2013	RF 21108		200	1
2013	jui	2013	RF 20722		220	1
2013	juli	2013	RF 20541		260	1
2013	20.aug		RF 35190		4000	1
2008	september			uspes	uspes	1
2009	juli			38	400	1
2009	27.mai	2008	RF 04371	uspes	320	2
2010	Mai	2008	RF 00024	Uspes	ca 1000	2
2008	september	2008	RF 2935	uspes	uspes	2
2008	september	2008	RF 1678	uspes	uspes	2
2008	september	2008	RF 2302	uspes	uspes	2
2010	02.mai	2008	RF 05527	Uspes	ca 400	2
2010	18.mai	2008	RF 01131	40	ca 1000	2
2009	25.okt	2009	RF 05459	35	350	2
2010	17.okt	2009	RF 05363	usikkert	208	2
2010	26.okt	2009	RF 06734	52	1700	2
2012	12.apr	2009	RF 05159	64	3200	2
2012	01.okt	2012	RF 16129	55	1500	2
2014	24.jun	2012	RF 14873	65	3300	2
2012	05.nov	2012	RF 13604	41	1100	2
2008	september			uspes	uspes	2
2009	06.sep	2008	RF 02160		750	3
2009	08.jun	2008	1160	25+	ca 150	3
2010	20.jun	2008	RF 00971	40	570	3
2011	10.mai	2008	RF 03086	65	2800	3
2012	06.jun	2008	RF 03797	66	3450	3
2012	01.aug	2008	RF 12443	35	1100	3
2012	16.apr	2008	RF 00438		3900	3
2012	21.apr	2008	RF 00892	67	3700	3
2010	08.jun	2008	RF 01160	ca 25	ca 150	3
2010	uspes	2008	RF 02590	470	1500	3

Tabell over registrerte gjenfangster (uten personopplysninger)

Fangstår	Dato fisket	UTSETTIGSÅR	Merkenummer	Lengde cm	Vekt gr	SONE
2010	uspes	2008	RF 02590	470	1500	3
2009	06.sep	2008	RF 00382		1500	3
2009	07.jul	2008	RF 5967	uspes	100	3
2009	07.jul	2008	RF 6781	uspes	100	3
2013	10.aug	2008	RF 04772	75	4650	3
2011	23.apr	2009	RF 05559	53	1570	3
2011	21.apr	2009	RF 06722	uspes	1200	3
2010	uspes	2010	RF 03783	530	2000	3
2011	14.nov	2011	RF 13582	40	693	3
2011	14.nov	2011	RF 12032	42	830	3
2012	24.jun	2011	RF 14643	41	750	3
2012	06.okt	2011	RF 11782	47	1500	3
2012	17.okt	2011	RF 14213	43	800	3
2011	uspes	2011	RF 13304	33		3
2011	15.jul	2011	RF 13848			3
2011	07.jul	2012	RF 16182	26	250	3
2014	11.jun	2012	RF 16455	52	1500	3
2012	09.okt		RF ???	65	1100	3
2009	02.jul	2008	RF 03998	29	260	
2010	14.mai	2009	RF 09578	Mangler	Mangler	
2010	14.mai	2009	RF 10423	Mangler	Mangler	
2012	23.mai	2011	RF 12172	39	540	
2012	02.aug	2012	RF 15177		350	